

สภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
CONDITIONS AND PROBLEMS OF THE APPLICATION OF INTERNAL EDUCATIONAL
QUALITY ASSURANCE IN SCHOOLS UNDER THE SAKON NAKHON
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

พัทธนันท์ อร ยนต์ชัย*

รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ**

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ไพโหล**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูวิชาการ จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ในตำแหน่ง ขนาดโรงเรียนและเขตอำเภอ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 312 คน กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ร้อยละ 62 จำแนกเป็น ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 156 คน และครูวิชาการ จำนวน 156 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์ค่าที (t-test ชนิด Independent Samples) การทดสอบค่าเอฟ (F-test ชนิด One-Way ANOVA) และสถิติค่าเชฟเฟ (Scheffe)

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย
2. ผู้บริหารโรงเรียนและครูวิชาการจำแนกตามตำแหน่ง มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนปัญหาไม่มีความแตกต่างกัน
3. ผู้บริหารโรงเรียนและครูวิชาการที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนปัญหาไม่มีความแตกต่างกัน
4. ผู้บริหารโรงเรียนและครูวิชาการที่อยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

** คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

5. ผู้บริหารโรงเรียนและครูวิชาการที่อยู่ในเขตอำเภอที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6. การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เสนอแนวทางการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเฉพาะรายด้านที่ควรได้รับการพัฒนา ผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นด้วยทุกรายด้านคือ ด้านการเตรียมการ ได้แก่ การเตรียมความพร้อมของบุคลากร ด้านการดำเนินการ ได้แก่ วางแผนการดำเนินการ ดำเนินการตามแผน ตรวจสอบประเมินผลและด้านการรายงาน ได้แก่ การประเมินตนเอง

ABSTRACT

The purposes of this study were 1) to investigate conditions and problems of the application of internal educational quality assurance in schools under the Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 2, 2) to compare opinions of the school administrators and academic teachers classified by positions attained, position experiences, school sizes and district areas. The samples consisted of 156 administrators and 156 academic teachers -a total of 312 participants. The instrument of research was a questionnaire to survey the opinions about conditions and problems of the application of internal educational quality assurance of schools under the Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 2. All questionnaires were returned 100% and all data were analyzed by percentage, mean, standard deviation (S.D.), t-test (Independent Samples), F-test (One-Way ANOVA) and Scheffe's Method.

The findings of this study were as follows :

1. The conditions of the application of internal educational quality assurance of the schools under the Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 2 was at the high level. The problems were at the low level.

2. The perceptions of the school administrators and academic teachers classified by positions attained toward the states of the application of the internal educational quality assurance in the schools under the Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 2 were significantly different at the .05 level. However, the problems found showed no significant differences.

3. There was a significant differences in the opinions of the school administrators and academic teachers classified by experiences in positions attained toward the conditions and problems on the application of internal educational quality assurance in the schools under the Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 2 were at .01 level of significant. However, problems found no significant differences.

4. The perceptions of the school administrators and academic teachers classified by school sizes toward the states and problems on the application of internal educational quality assurance were at the .01 level of significance.

5. There was a significant difference in the opinions of the school administrators and academic teachers classified by district areas toward the application of internal educational quality assurance in the schools under the Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 2 at the .01 level.

6. The researcher proposed some guidelines to develop the application of internal educational quality assurance accompanied by the experts' opinions in all aspects including : On preparing-preparing of personnel application planning, planning action and checking and evaluation; On report- report on self-assessment.

ภูมิหลัง

การศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาชาติและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เนื่องจากโลกในยุคโลกาภิวัตน์มีความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นที่แต่ละประเทศต้องเรียนรู้ ปรับตัวและเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทายจากปัญหาโลกปัจจุบัน การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพจึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง จะต้องเป็นจัดการศึกษาที่มีคุณภาพเพื่อทำให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวมนุษย์ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ ทำให้รู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหาและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนและพัฒนาตนเองให้สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีจริยธรรมคุณธรรม รู้จักพึ่งตนเองได้ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข (ปราณี ฐิติศักดิ์. 2551 : 63) ตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้กำหนดสิทธิและเสรีภาพในการศึกษาไว้ในมาตรา 49 (ราชกิจจานุเบกษา. 2550 : 15-23) ว่าบุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ต้องได้รับสิทธิตามวรรคหนึ่งและการสนับสนุนจากรัฐเพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่นการจัดการศึกษาของบรมขององค์กรวิชาชีพหรือเอกชน การศึกษาทางเลือกของประชาชน การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ย่อมได้รับความคุ้มครองและส่งเสริมที่เหมาะสมจากรัฐ นอกจากนี้ตามมาตรา 80 ยังได้ระบุไว้ว่า รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านสังคม การสาธารณสุข การศึกษา และวัฒนธรรม ดังต่อไปนี้ พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติ จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก รวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียน มีจิตสำนึกของความเป็นไทย มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน องค์กรทางศาสนา และเอกชน จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมและสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (2545 : 3) ได้บัญญัติไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้อง มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่นภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (ราชกิจจานุเบกษา. 2545 : 3)

อีกทั้งยังสอดคล้องกับสาระสำคัญของเป้าหมายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) คือการมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งนี้เพื่อให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2553 : คำนำ)

การศึกษาจึงเป็นตัวขับเคลื่อนที่สำคัญเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของคนให้สามารถพัฒนาศักยภาพที่มีได้อย่างเต็มความสามารถ รู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา แสวงหาเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถปรับตัวให้ทันการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีจริยธรรม คุณธรรม และสามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมเป็นไปอย่างปกติสุขแนวทางการจัดการศึกษา ต้องยึดหลักให้ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถ เรียนรู้และพัฒนาตนเอง และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด ในกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการจัดเนื้อหาสาระ และกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการการคิดการจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ เพื่อป้องกันและแก้ไข จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียน การสอนโดยบูรณาการสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนและสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ รวมถึงสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนเต็มตามศักยภาพ นอกจากนี้ หมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 47 กล่าวว่าให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก โดยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวงศึกษาธิการ และมาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก (ราชกิจจานุเบกษา. 2542 : 14)

การประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นกลไกที่สำคัญประการหนึ่งที่สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง ปฏิบัติงานได้อย่างเป็นระบบ มีคุณภาพตามมาตรฐาน ผู้ที่จบการศึกษามีคุณภาพตามที่มุ่งหวังของผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กร/สถานประกอบการที่รับช่วงผู้จบการศึกษาต่อหรือรับเข้าทำงาน มีความมั่นใจว่าการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่ง มีคุณภาพได้มาตรฐาน แม้จะไม่เท่ากันแต่ก็แตกต่างกันไม่มากนัก ผู้เรียนที่จบการศึกษาจากสถานศึกษาทุกแห่งมีความรู้ความสามารถ มีทักษะ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนด ดังนั้น ผู้เรียนจึงเป็นผู้ที่สำคัญที่สุดที่สถานศึกษา ต้องคำนึงตลอดเวลา ไม่ว่าจะคิดทำกิจกรรมใด หรือโครงการใดก็ตาม ผู้เรียนจะต้องได้รับผลหรือประโยชน์ที่เกิดขึ้นทั้งโดยตรงและโดยอ้อม นอกจากนี้ ในการจัดการศึกษาจำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของบุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพตามที่คาดหวัง กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาในปัจจุบันและต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2554 : 2)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการมีภารกิจหลักในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ของแต่ละหลักสูตร เพื่อให้เด็กในวัยเรียนทุกคนได้เรียนอย่างมีคุณภาพ และเต็มศักยภาพของบุคคล โดยมีสถานศึกษาได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสอง จำนวน 33,158 แห่ง ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชนหรือสมศ.) จำนวน 27,447 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 82.78 ไม่ได้ รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพ สมศ. จำนวน 5,711 แห่ง (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.). 2553 : 20) ซึ่งสถานศึกษาที่ไม่ได้รับการรับรองแต่ได้รับข้อเสนอแนะให้สถานศึกษาพัฒนา

และดำเนินการตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบครบวงจรและต่อเนื่อง โดยนำผลการประเมินภายนอก และภายในมาเป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 จึงได้ดำเนินการส่งเสริมการประกันคุณภาพให้กับโรงเรียนในสังกัดให้สูงขึ้น สาเหตุสืบเนื่องมาจากการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ประสบปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการ ได้แก่ ผู้บริหารบางโรงเรียนยังขาดประสบการณ์ในการทำงาน ครู บุคลากรทางการศึกษาขาดความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน รวมทั้งขาดแคลนงบประมาณที่จะนำมาพัฒนาการเรียนการสอน ซึ่งปัญหาเหล่านี้อาจส่งผลกระทบต่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และมาตรฐานการศึกษา หรืออาจเป็นปัญหาที่ส่งผลต่อปัญหาการประกันคุณภาพการศึกษา

ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนและรับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนบ้านนาสีนวล จึงมีความสนใจศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ว่ามีสภาพการดำเนินการและมีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการอยู่ในระดับใด เมื่อจำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ในตำแหน่ง ขนาดของโรงเรียน และเขตอำเภอ มีการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา และมีปัญหาแตกต่างกันหรือไม่ เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศแก่หน่วยงานต้นสังกัด ในการวางแผนหาแนวทางสนับสนุนให้โรงเรียนสามารถดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาให้มีคุณภาพใกล้เคียงกัน และสามารถสนองนโยบายการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

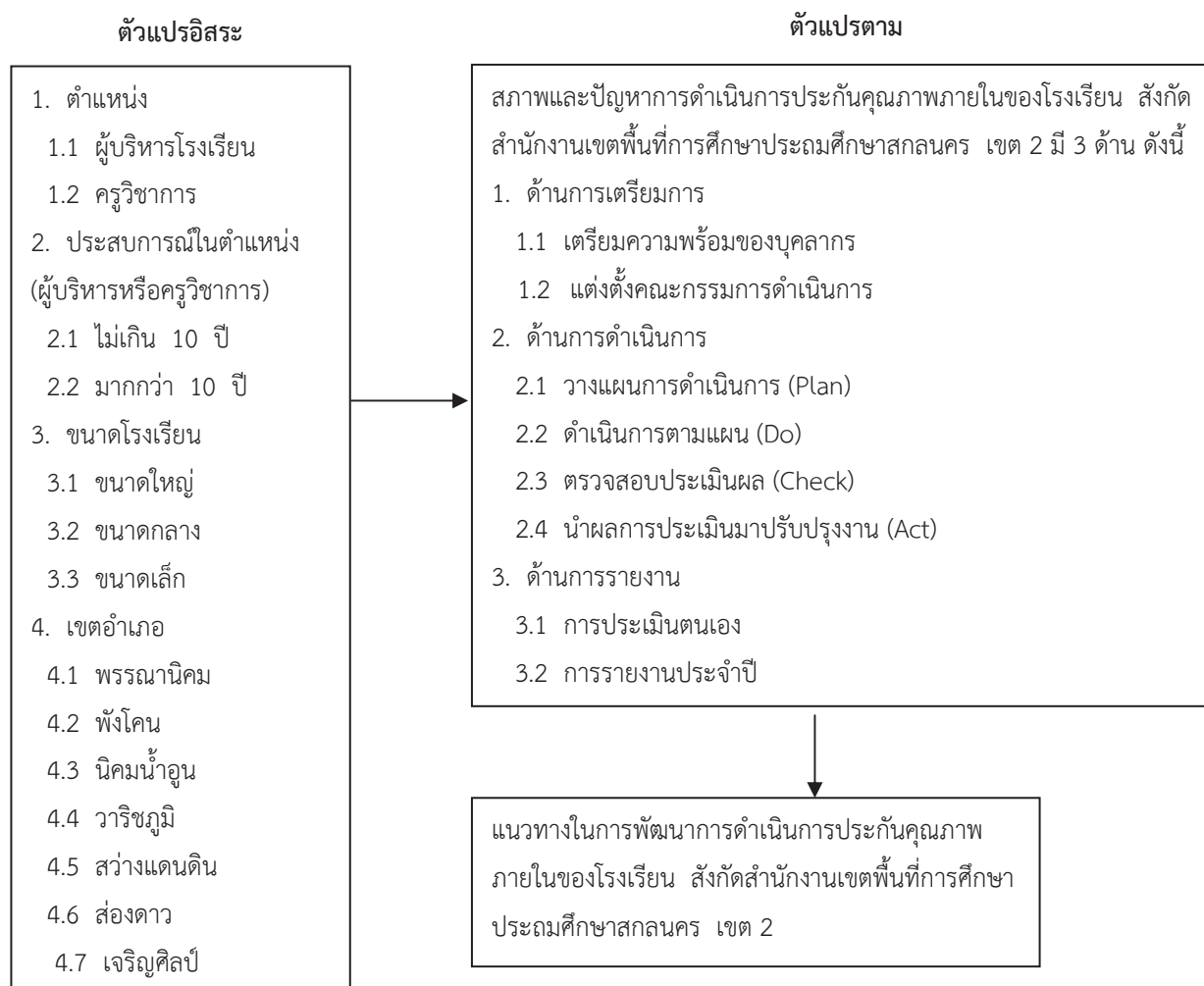
ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความมุ่งหมายโดยทั่วไป เพื่อศึกษาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 และมีความมุ่งหมายเฉพาะดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูวิชาการจำแนกตามตำแหน่ง ที่มีต่อสภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูวิชาการจำแนกตามประสบการณ์ ในตำแหน่ง ที่มีต่อสภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
4. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูวิชาการจำแนกตามขนาดโรงเรียน ที่มีต่อสภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
5. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูวิชาการจำแนกตามเขตอำเภอ ที่มีต่อสภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
6. เพื่อหาแนวทางในการพัฒนางานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน บุคลากรทุกคนต้องได้รับการเตรียมความพร้อมให้เห็นความสำคัญและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ตามกรอบแนวคิดและนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ที่กำหนดให้ทุกโรงเรียนเข้าสู่ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา โดยสามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

ตอนที่ 2 การพัฒนาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ปีการศึกษา 2554 รวมจำนวน 255 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยกำหนดเกณฑ์ร้อยละ 62 (บุญชม ศรีสะอาด. 2545) ได้กลุ่มตัวอย่างรวม จำนวน 312 คน แยกเป็นผู้บริหารโรงเรียน 156 คน และครูวิชาการ 156 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามโดยแบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่ง ประสบการณ์ในตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน เขตอำเภอ แบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ เกณฑ์การแปลความหมายคะแนน (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 102-103) ดังนี้

- 4.51-5.00 หมายถึง มีสภาพและปัญหา อยู่ในระดับมากที่สุด
- 3.51-4.50 หมายถึง มีสภาพและปัญหา อยู่ในระดับมาก
- 2.51-3.50 หมายถึง มีสภาพและปัญหา อยู่ในระดับปานกลาง
- 1.51-2.50 หมายถึง มีสภาพและปัญหา อยู่ในระดับน้อย
- 1.00-1.50 หมายถึง มีสภาพและปัญหา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยมีการรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากสำนักงานโครงการจัดตั้งบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ในการทำหนังสือถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้บริหารโรงเรียนและครูวิชาการเป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม
2. ผู้วิจัยทำหนังสือเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พร้อมแบบสอบถามและจัดส่งคืนผู้วิจัยตามเวลาที่กำหนด
3. รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล กรณีได้แบบสอบถามกลับคืนไม่ครบ ผู้วิจัยออกติดตามจนครบถ้วน

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน
 - 1.1 ร้อยละ (Percentage)
 - 1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)
 - 1.3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

2.1 หาค่าจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อโดยการหาค่าสหสัมพันธ์อย่างง่าย

(Simple Correlation) ตามวิธีของเพียร์สัน (Pearson's Sample Item Total Correlation)

2.2 หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

3.1 สมมติฐานข้อที่ 1 ใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3.2 สมมติฐานข้อที่ 2 และ 3 ทำการทดสอบโดยการวิเคราะห์ค่าที (t-test ชนิด Independent Samples)

3.3 สมมติฐานข้อที่ 4 และ 5 ใช้สถิติการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ชนิด One-Way ANOVA กรณีที่มีความแตกต่าง จะใช้สถิติค่าเชฟเฟ (Scheffe) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่

สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครูวิชาการ พบว่าข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีดังนี้ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน 156 คน และครูวิชาการ 156 คน จำแนกตามประสบการณ์ในตำแหน่งไม่เกิน 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 14.74 และประสบการณ์มากกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 85.26 จำแนกตามขนาดของโรงเรียนขนาดใหญ่ ร้อยละ 11.54 โรงเรียนขนาดกลางร้อยละ 41.03 และโรงเรียนขนาดเล็ก 47.43 จำแนกตามอำเภอ ดังนี้ อำเภอพรหมนิคมร้อยละ 21.25 อำเภอพังโคนร้อยละ 11.54 อำเภวาริชภูมิร้อยละ 10.26 อำเภอนิคมน้ำอูนร้อยละ 3.84 อำเภอสว่างแดนดินร้อยละ 34.62 อำเภอส่องดาวร้อยละ 8.33 และอำเภอเจริญศิลป์ร้อยละ 10.25

2. สภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก พิจารณารายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก ลำดับค่าเฉลี่ยสภาพเรียงจากมากไปหาน้อยคือ ด้านการรายงาน ประกอบด้วย การรายงานประจำปี และการประเมินตนเอง ด้านการเตรียมการประกอบด้วย เตรียมความพร้อมของบุคลากรและแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการ และด้านการดำเนินการ ประกอบด้วยนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน วางแผนการดำเนินการ ดำเนินการตามแผน ตรวจสอบประเมินผล ตามลำดับ ส่วนปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าโดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับน้อยค่าเฉลี่ยปัญหาเรียงจากน้อยไปหามากคือ ด้านการเตรียมการ ด้านการรายงานและด้านการดำเนินการ ตามลำดับ ยกเว้นปัญหาด้านการดำเนินการ ตรวจสอบประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง

ดังนั้น สภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 อยู่ในระดับมาก และมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

3. ผู้บริหารโรงเรียนและครูวิชาการมีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่า สภาพโดยภาพรวมมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการเตรียมการและด้านการดำเนินการมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านการรายงานมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่าเฉลี่ยสภาพด้านการเตรียมการและด้านการดำเนินการของผู้บริหารโรงเรียนมากกว่าครูวิชาการ แต่ด้านการรายงานมีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าครูวิชาการ ส่วนปัญหาโดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการดำเนินการและด้านการรายงาน มีความแตกต่างกัน อย่างมี

ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนและครูวิชาการมีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนปัญหาไม่มีความ
แตกต่างกัน

ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนและครูวิชาการที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนปัญหาไม่มีความแตกต่างกัน

ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนและครูวิชาการที่อยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนและครูวิชาการที่อยู่ในเขตอำเภอที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

7. แนวทางพัฒนาที่เหมาะสมในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่ามีรายด้านสมควรได้รับการพัฒนาดังนี้ด้านการเตรียมการ ได้แก่ การเตรียมความพร้อมของบุคลากร ด้านการดำเนินการ ได้แก่ วางแผนการดำเนินการ ดำเนินการตามแผน ตรวจสอบประเมินผลและด้านการรายงาน ได้แก่ การจัดทำรายงานการประเมินตนเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 มีการดำเนินการตามระบบวงจร คือ วางแผนการดำเนินการ ดำเนินการตามแผน ตรวจสอบ ประเมินผล และนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน เพื่อให้การดำเนินการแต่ละขั้นตอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเกิดคุณภาพและได้มาตรฐาน พร้อมรองรับการประเมินจากองค์กรภายนอก

1.2 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 2 สามารถนำข้อมูลจากการศึกษาวิจัย ครั้งนี้ไปประกอบการสร้างแนวทางในการพัฒนาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเพื่อยกระดับประสิทธิภาพให้สูงขึ้น

1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ควรนำผลการวิจัยในรายด้านที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ สภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในระหว่างผู้บริหารและครูวิชาการ มีความแตกต่างกัน เพื่อวิเคราะห์ถึง กระบวนการจัดการของผู้บริหารโรงเรียนและคณะครูว่าพบปัญหาใด และควรแก้ไขหรือพัฒนาอย่างไร

จากการวิจัย สภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านการเตรียมการ ด้านการดำเนินการและด้านการรายงาน ผู้วิจัยขอเสนอแนวทางเพื่อสำหรับผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรนำไปใช้ในการพัฒนาดังต่อไปนี้

1. โรงเรียนจัดประชุมให้ความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาแก่คณะกรรมการสถานศึกษา
2. โรงเรียนควรรวบรวมเอกสาร คู่มือเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน จากแหล่งต่างๆ เพื่อเป็นศูนย์ความรู้แก่บุคลากร
3. โรงเรียนควรมีการกำหนดกรอบและวางแผนการประเมินการประกันคุณภาพภายในอย่างเป็นระบบ
4. คณะกรรมการสถานศึกษาควรมีส่วนร่วมในการวางแผนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
5. โรงเรียนมีการกำหนดงบประมาณที่ใช้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพไว้อย่างเหมาะสมและเพียงพอ
6. โรงเรียนควรมีการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีทุกขั้นตอน
7. โรงเรียนควรจัดตั้งอำนวยการตรวจสอบ/ปรับปรุงคุณภาพการประเมิน
8. ควรมีการจัดหา/จัดทำเครื่องมือในการตรวจสอบ/ปรับปรุงคุณภาพการประเมิน
9. บุคลากรครูควรมีการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายข้อมูล
10. ครูผู้สอนควรนำข้อมูลสารสนเทศรายงานการประเมินตนเองในการปรับปรุงและพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน
11. ผู้ปกครองและผู้เรียนควรได้รับทราบข้อมูลสารสนเทศ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน โดยเพิ่มตัวแปรอื่น เช่น วุฒิการศึกษาของครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 ควรสร้างเครื่องมือการวิจัยอื่นๆ เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน เช่น แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์

2.3 ควรมีการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนทุกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อยืนยันสภาพและปัญหาได้อย่างครอบคลุมและทั่วถึงทุกโรงเรียนในสังกัดสำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาการประกันคุณภาพภายในได้อย่างแท้จริงและเกิดผลลัพธ์เป็นที่ประจักษ์อย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ตามกฎหมายว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2553.
- _____. แนวทางการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 เล่มที่ 1. กรุงเทพฯ : ชุมชมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2554.
- บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2545.
- ปราณี ฐิติกิตต์, ณรัตน์ ศรีวิหะ และ นนทพร โสภณ. “การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3,” วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี. 19(1) : 63 ; มิถุนายน 2551.
- “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542,” ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก. หน้า 3-4. 19 สิงหาคม 2542.
- “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550,” ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 124 ตอนที่ 47 ก. หน้า 15-23. 24 สิงหาคม 2550.
- รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), สำนักงาน. รายงานสรุปผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสอง (พ.ศ.2549-2553). กรุงเทพฯ : แมทซ์พอยท์, 2553.